

Keban ve Ağın (Elazığ) İlçelerinin Örümcek Faunası

Mehmet Engin ASİL, Adile AKPINAR*

Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Gaziantep

ARTICLE INFO

Received: July: 20.2018

Reviewed: October: 26.2018

Accepted: November: 21.2018

Keywords:

Spider,

Fauna,

Ağın,

Keban,

Elazığ.

Corresponding Author:

*E-mail: aozdemir@gantep.edu.tr

ABSTRACT

In this study, the spider fauna of Keban and Ağın (Elazığ) districts were investigated. Specimens were collected by different methods (catching by hand, aspiratory and sweeping) between the months of April 2016-October 2017. 317 spiders belonging to 12 families were analysed morphologically on species basis. 16 species belonging to 7 genus were determined. These; *Pardosa proxima* (C. L. Koch, 1847), *P. paludicola* (Clerck, 1757), *P. atomaria* (C. L. Koch, 1847), *P. cribrata* Simon, 1876, *P. hortensis* (Thorell, 1872), *P. tatarica* (Thorell, 1875), *Wadicosa fidelis* (O. P.-Cambridge, 1872), *Arctosa maculata* (Hahn, 1822), *A. tbilisiensis* Mcheidze, 1946, *Alopecosa fabrilis* (Clerck, 1757), *A. cursor* (Hahn, 1831), *A. pinetorum* (Thorell, 1856), *Callilepis concolor* Simon, 1914, *Drassodes cupreus* (Blackwall, 1834), *Thanatus atratus* Simon, 1875, *T. pictus* L. Koch, 1881. The species reported through previous studies was supported with new localities in this study. *Callilepis concolor* was added as new record to Turkey spider list.

ÖZ

Anahtar Kelimeler:

Örümcek,

Fauna,

Ağın,

Keban,

Elazığ

Çalışmada Keban ve Ağın ilçelerinin örümcek faunası araştırılmıştır. Örnekler, Temmuz 2016- Ekim 2017 tarihlerinde elle, aspiratör ile ve atrap olmak üzere farklı yöntemlerle yakalanmıştır. 12 familyaya ait 317 örümcek örneği morfolojik açıdan tür bazında değerlendirilmiştir. 7 cinse dahil 16 tür elde edilmiştir. Bunlar; *Pardosa proxima* (C. L. Koch, 1847), *P. paludicola* (Clerck, 1757), *P. atomaria* (C. L. Koch, 1847), *P. cribrata* Simon, 1876, *P. hortensis* (Thorell, 1872), *P. tatarica* (Thorell, 1875), *Wadicosa fidelis* (O. P.-Cambridge, 1872), *Arctosa maculata* (Hahn, 1822), *A. tbilisiensis* Mcheidze, 1946, A. Sp., *Alopecosa fabrilis* (Clerck, 1757), *A. cursor* (Hahn, 1831), *A. pinetorum* (Thorell, 1856) A.sp., *Callilepis concolor* Simon, 1914, *Drassodes cupreus* (Blackwall, 1834), *Thanatus atratus* Simon, 1875, *T. pictus* L. Koch, 1881. Daha önceki çalışmalarda tanımlanan türler bu çalışmada yeni lokaliteler ile desteklenmiştir. *Callilepis concolor* Türkiye örümcek listesine yeni kayıt olarak eklenmiştir.

1. Giriş

Örümcekler, eklembacaklılar şubesinde yer alan önemli keliserliler grubudur. Dünyada tanımı yapılmış 117 familya, 4112 cins ve 47829 tür bulunmakta olup [1], ülkemizde 52 familyaya ait 339 cins ve 1117 takson tanımlanmıştır [2]. Günümüzde örümcekler, karasal ekosistemlerde yaşayan, başta böcekler olmak üzere birçok arthropodların etkili predatörü olarak tanımlanmaktadır [3]. Ayrıca omurgalılar içinde balıklar, amfibiler, sürüngenler, kuşlar ve özellikle kemiriciler gibi birçok canlının da besin kaynaklarını oluşturmaktadır. Örümcekler ayrı eşeye sahip canlılardır. Erkek ve dişilerinin boyutları birbirinden farklı olabilmektedir. Zehir bezlerine de sahip olan bu hayvanların 200 kadar türü insanı ve büyük memelileri etkileyebilmektedir.

Bu çalışmada Elazığ iline bağlı Keban ve Ağın ilçelerinin örümcek faunasının belirlenmesi ve Türkiye örümcek listesine katkılar sağlanabilmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Örnekler, Elazığ ili Keban ilçesinden 15; Ağın ilçesinden 13 olmak üzere 28 farklı lokaliteden yakalanmıştır (Tablo1). Örümcekler Nisan 2016- Ekim 2017 tarihleri arasında elle toplama, aspiratör ve atrap kullanılarak toplanmıştır. Toplanan örümcek örneklerinin etiket bilgileri yazılarak %99' luk etil alkol içerisinde konulmuş ve -20 °C

dereceye buzdolabın da muhafaza edilmiştir. Elde edilen örneklerin tüm morfolojik karakterleri (göz sayısı, şekli, tırnakların sayısı, vs) kullanılarak öncelikle familya düzeyinde tayin edildi. Daha sonra ergin ve yavru örnekler ayrıldı, ergin örneklerin cins ve tür bazında teşhisleri yapıldı. Morfolojik tanımlamalar Palearctic bölge örümceklerine göre yapılmıştır [3-4-5] Çalışmadaki tüm örnekler ve veriler Gaziantep Üniversitesi, Biyoloji Bölümü Zooloji Laboratuvar ve Müzesinde yer almaktadır (GAUNZM).

Tablo1. Keban ve Ağın ilçesi örnek toplanan lokaliteler.

İl	İlçe	Tarih	Köy/Mevkii	Coğrafi koordinatlar ve rakım
Keban	Keban	08.07.2016	Çalık	38° 481'N 38° 455'E 517m
		17.10.2016	Arslankaşı	38° 493'N 38° 523'E 545m
		10.03.2017	Yahyalı	38° 494'N 38° 445'E 840m
		16.03.2017	Aşağıçakmak	38° 434'N 38° 531'E 1280m
		16.03.2017	Ulupınar	38° 450'N 38° 514'E 1175m
		16.03.2017	Bademli	38° 441'N 38° 485'E 1120m
		21.04.2017	Güneytepe	38° 422'N 38° 534'E 1292m
		21.04.2017	Kostan	38° 424'N 38° 515'E 1268m
		28.04.2017	Beydeğirmeni	38° 424'N 38° 495'E 1142m
		28.04.2017	Altiyaka	38° 414'N 38° 503'E 1138m
		06.05.2017	Bahçeli	38° 432'N 38° 465'E 1100m
		06.05.2017	Kuşçu	38° 437'N 38° 445'E 1108m
		13.05.2017	Kurşunkaya	38° 463'N 38° 434'E 1230m
		13.05.2017	Pınarlar	38° 481'N 38° 405'E 1265m
		01.06.2017	Örenkaya	38° 411'N 38° 442'E 1245m
		07.08.2016	Kaşpınar	38°552'N 38° 431'E 823 m
		07.08.2016	Yedibağ	38° 533'N 38° 373'E 817m
		17.03.2017	Saraycık	38° 513'N 38° 391'E 745 m
		17.03.2017	Konarlar	38° 524'N 38° 392'E 830m
22.04.2017	Altınayva	38°543'N 38° 363'E 834 m		
22.04.2017	Demirçarık	38° 544'N 38° 385'E 821m		
29.04.2017	Yenipayam	38°564'N 38° 395'E 857m		
29.04.2017	Başpınar	38° 573'N 38° 405'E 854m		
12.05.2017	Samançay	38° 591'N 38° 392'E 851m		
12.05.2017	Beyelması	38° 582'N 38° 415'E 784m		
20.05.2017	Öğrendik	38° 595'N 38° 421'E 861m		
21.05.2017	Altınkaya	38° 582'N 38° 445'E 792m		
30.05.2017	Dibekli	38°531'N 38° 371'E 823m		

3.Sonuçlar ve Tartışma

Yapılan çalışma ile Elazığ iline bağlı Keban ve Ağın ilçelerinin örümcek faunası araştırılmıştır. Keban ve Ağın ilçeleri Elazığ ilinin kuzeybatısında yer almakta ve Malatya ili ile sınır çizmektedir. Keban ilçesi dağlık bir arazi yapısına sahip olmasının yanı sıra dağlar genellikle çoraktır. Bu durum örümcek çeşitliliğini kısıtlayan önemli bir faktördür. Örümcekler genel olarak her türlü karasal habitat da, kurak, nemli yerlerde, yaprakların arasında, altında, orman açıklıklarında vs. yaşayan eklembacaklılardır [6]. Ağın ilçesi ise kısmen ova niteliğindedir ve karasal iklim hâkimdir. Örümceklerin bulunması için uygun habitatları barındırmaktadır.

Arazi çalışmaları genellikle nisan, mayıs, haziran, eylül, ekim ve kasım dönemlerinde gerçekleşmiştir. Her iki İlçede temmuz ve ağustos ayları çok sıcak geçtiğinden dolayı örnek toplama açısından verimsiz bir dönem oluşturmuştur. Arazi çalışmalarında 12 familya ya ait 315 örnek toplanmıştır (Tablo 2). Toplanan örneklerden elde edilen verilere göre dişi/erkek oranı 2,3:1; ergin /yavru oranı ise 0,24: 1 olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Örneklerin familyalara göre dağılımı.

Familya	Dişi	Erkek	Yavru
Lycosidae	31	15	159
Gnaphosidae	4	3	39
Salticidae	-	-	18
Pholcidae	-	-	10

Philodromidae	5	-	8
Thomisidae	-	-	7
Pisuaridae	-	-	4
Liocranidae	-	-	3
Therididae	1	1	1
Oxyopidae	-	-	3
Agelenidae	-	-	1
Anyphaenidae	-	-	1

Yakalanan örneklerden 4 familyaya ait (Lycosidae, Gnaphosidae, Philodromidae, Theridiidae) ergin örneğe rastlanırken 8 familyada (Salticidae, Pholcidae, Thomisidae, Pisauridae, Liocranidae, Oxyopidae, Agelenidae, Anyphaenidae) ergin örnek elde edilememiştir. 42 dişi ve 19 erkek örümcek tür bazında değerlendirilmiştir.

Çalışmada Lycosidae'ye ait 31 dişi ve 15 erkek örneğin tür bazında tayin edilmesi sonucunda 4 cinse ait 12 tür belirlenmiştir (Tablo3). Bunlar; *Pardosa proxima* (C. L. Koch, 1847), *P. paludicola* (Clerck, 1757), *P. atomaria* (C. L. Koch, 1847), *P. cribrata* Simon, 1876, *P. hortensis* (Thorell, 1872), *P. tatarica* (Thorell, 1875), *Wadicosa fidelis* (O. P.-Cambridge, 1872), *Arctosa maculata* (Hahn, 1822), *A. tbilisiensis* Mcheidze, 1946, *Alopecosa fabrilis* (Clerck, 1757), *A.cursor* (Hahn, 1831), *A. pinetorum* (Thorell, 1856)'dır.

Gnaphosidae familyasına ait 4 dişi ve 3 erkek olmak üzere 7 ergin örümcek tür seviyesinde tanımlanması sonucunda 2 cins ve 2 tür elde edilmiştir (Tablo3). Bunlar; *Callilepis concolor* Simon, 1914 ve *Drassodes cupreus* (Blackwall, 1834)'dur.

Philodromid' lere ait 5 dişi örümceğin tanımlanması sonucunda 1 cinse dâhil 2 tür taksonu elde edilmiştir (Tablo3). Bunlar, *Thanatus atratus* Simon, 1875 ve *T. pictus* L. Koch, 1881 olarak belirlenmiştir.

Örümceklerin çalışmada bulunuşları ile ilgili verilerden en fazla Lycosidae familyasından örnekler toplanmıştır. Kurt örümcekler olarak ta bilinen Lycosidler yerde aktif gezinen avcı türleri içermektedirler. Dünyada tanımı yapılmış örümcekler içerisinde en zengin 5. Familyadır [1]. Ülkemizde de en zengin tür çeşitliliğine sahip 5. Familya özelliği göstermektedir [2]. Bu sonuç özellikle kurt örümceklerin kurak ve sulak alanlarda yaşamalarını ve avcı türler olduğunun bir göstergesidir. Ayrıca çalışma bölgesinden örneklerin genellikle elle, aspiratör ile toplanması da daha çok yerde aktif olarak gezinen örneklerin (Gnaphosidae, Lycosidae, Philodromidae) yakalanmasını sağlamıştır. Keza çalışmada yakalanan tüm örnekler genellikle kurak ortamlardaki taşlık alanlardan, su kenarlarında çimenlik alanlardan yakalanmıştır.

Tablo 3. Taksonların familyalara göre dağılımı.

Familya	Cins	Tür	Dişi	Erkek
Lycosidae	<i>Pardosa</i>	<i>proxima</i> (C. L. Koch, 1847)	6♀♀	8♂♂
		<i>paludicola</i> (Clerck, 1757)	3♀♀	1♂
	<i>Wadicosa</i>	<i>atomaria</i> (C. L. Koch, 1847)	7♀♀	-
		<i>cribrata</i> Simon, 1876	5♀♀	-
		<i>hortensis</i> (Thorell, 1872)	-	2♂♂
	<i>Arctosa</i>	<i>tatarica</i> (Thorell, 1875)	-	1♂
		<i>fidelis</i> (O. P.-Cambridge, 1872)	-	1♂
		<i>maculata</i> (Hahn, 1822)	2♀♀	-
		<i>tbilisiensis</i> Mcheidze, 1946	3♀♀	-
	<i>Alopecosa</i>	<i>fabrilis</i> (Clerck, 1757)	3♀♀	-
		<i>cursor</i> (Hahn, 1831)	2♀♀	-
		<i>pinetorum</i> (Thorell, 1856)	-	2♂♂
Gnaphosidae	<i>Callilepis</i>	<i>concolor</i> Simon, 1914	-	3♂♂
		<i>cupreus</i> (Blackwall, 1834)	4♀♀	-
Philodromidae	<i>Thanatus</i>	<i>atratus</i> Simon, 1875	2♀♀	-
		<i>pictus</i> L. Koch, 1881	3♀♀	-

Dünyada pek çok ülkenin örümcek listeleri belli olmasına rağmen ülkemizin tam olarak belirlenmiş örümcek faunası bulunmamaktadır [2-7]. Her geçen gün bu alanda yapılan araştırmalar ile Türkiye örümceklerine yeni kayıtlar, yeni türler eklenmektedir. Ayrıca Ülkemizde tam olarak tüm bölgeler örümcekler açısından araştırılmamıştır. Bu çalışma ile Ülkemizde daha önce kaydedilen türler [8-9-10] yeni lokaliteler ile desteklenmiştir. Literatüre bakıldığında Elazığ il merkez ve ilçelerinde daha önce örümcekler üzerine herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma ile Elazığ ili ilk kez örümcekler açısından araştırılmıştır, bu anlamda sonraki yapılacak çalışmalar açısından referans niteliği göstermektedir.

Ayrıca çalışma ile Gnaphosidae familyasına ait *Callilepis concolor* taksonu ilk kez Türkiye örümcek listesine eklenmiştir.

Teşekkür

Çalışmaya finansal olarak destek olan Gaziantep Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimine (FEF. YLT.16.09) teşekkür ederiz.

4. Kaynaklar

- [1] World Spider Catalog. (2018) World Spider Catalog. Version 19.5. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>, accessed on {12.11.2018}. doi: 10.24436/2.
- [2] Demir, H., Seyyar, O. (2017) Annotated Checklist of The Spiders of Turkey, Mun. Ent. Zool. Vol. 12, No. 2.433-469
- [3] Varol, M. İ. (2001) Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi Yer Örümceklerinin Faunası, Ekolojisi ve Sistematigi (Doktora Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- [4] Nentwig, W., Blick, T., Gloor, D., Hänggi, A. ve Kropf, C. (2018) Version {11.2018}. Online at <https://www.araneae.nmbe.ch>, accessed on {12.11.2018}. doi: 10.24436/1
- [5] Akpınar, A. (2011) Kahramanmaraş ve Adıyaman İllerinin Örümcek (Arachnida: Araneae) Faunası, Sistematigi ve Zoocoğrafik Dağılımları. (Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- [6] Kaston, B.J. (1978) How to know the Spiders. San Diego State University. WCB/McGraw-Hill. Third Edition. 272p
- [8] Akpınar, A. ve Varol, M. (2012) Adıyaman ve Kahramanmaraş Kurt Örümcekleri (Araneae: Lycosidae) Faunası ve Ekolojisi. Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi 5 (1): 39-41.
- [9] Akpınar, A. ve Varol, M. (2013) Contributions to the Turkish Wolf Spiders (Arachnida: Lycosidae). Acta zool. bulg., 65 (2), 2013: 271-272.
- [10] Uyar, Z ve Dolejš, P. (2017) New Records and Notes on Some Spiders (Araneae: Lycosidae, Salticidae, Theridiidae) from Turkey. Entomological News 127(1):51-63. <https://doi.org/10.3157/021.127.0107>